

БОТЕВИ ДНИ В БУКУРЕЩ

В продължение на повече от месец в румънската столица тържествено бяха чествувани стогодишнината от Априлското въстание и от гибелта на Ботев. Румънската културна общественост със съдействието на нашата страна изрази почитта и преклонението си пред личността и делото на поета-революционер и пред величавия подвиг на българския народ в дните на неговата Априлска епопея.

Различни по рода си инициативи доказаха вниманието към скъпите за българския народ дати. Още в края на миналата година в рамките на сесията на българо-румънската комисия по история се състоя симпозиум, а на 19 май т. г. в Букурещ бе организирано тържествено събрание, посветено на Априлското въстание, с участието на акад. Сава Гановски, проф. Константин Велики и на румънския поет Виктор Тулбуре. Изложбата, посветена на въстанието, се отличаваше с богатство и разнообразие на материалите. Румънският печат, радио и телевизия отразиха този паметен момент от историята на България. Направени са много научни публикации от проф. К. Велики, Щ. Монтяну и др. Румънската българистка Елена Сюлор заедно с Марина Младенова подготвиха извънредно интересно издание на отзивите в румънския печат около подготовката, избухването, смисъла и значението на въстанието. Книгата със своя документален материал, подробен коментар и разсичателни бележки е вече в ръцете на българския читател и представлява интересен принос за нашата наука.

Тържествата, свързани със стогодишнината от смъртта на Христо Ботев, бяха естествено продължение на отношението към подвига на априлци. На 21 май заедно с откриването на изложбата „Сто години от гибелта на Ботев“ бе почетена паметта на великия революционер с литературна вечер, на която говориха секретарят на СРП Йон Хобана и поетът Виктор Тулбуре, присъствува делегация на СБП начело с Н. Зидаров. На 18 юни в Браила бе организирано събрание от Национал-

ния съвет на мира с докладчик проф. К. Велики.

Едни от най-ярките манифестации на трайния интерес към живота и делото на Христо Ботев в румънската страна бяха трите научни сесии в Букурещ и Крайова.

На 8 юни Академията за социални и политически науки и Балканският институт в Букурещ организираха научна сесия, посветена на знаменитата годишнина. В своето вътърпително слово акад. проф. М. Берза обърна внимание на връзките, които съществуват между българи и румънци от дълбока древност до наши дни. На фона на многовековната дружба той очерта ролята и значението, което имат Априлското въстание и животът и личността на Христо Ботев както за българския, така и за румънския народ. Обръщайки внимание на гостоприемството на румънската земя за българската емиграция по време на османското иго и на факта, че Ботев се осъществява като мислител и личност в Румъния, акад. Берза отбеляза, че той принадлежи не само на българския, но и на румънския народ, като покорява с усрета на младостта си, с извисяването си чрез саможертвата, чрез силата на своята мисъл и перо. Именно с това той е сроден с живота и делото на М. Еминеску, който твори в една и съща епоха и който е овладял от същия стремеж към абсолютното. Животът и делото на Ботев и Еминеску са дълбоко сродни и с това, че стават изразители на най-съкровената същност на своите народи, като издигнаха националните идеали и стремежи чрез силата на своята поезия до висотата на едно общочовешко звучене.

Акад. П. Динев проследи ролята и значението на Хр. Ботев в историята на българската литература и култура. „Идеологията на Ботев“ — това беше основната тема на доклада на проф. Ив. Унджиев. На широкия обществен и политически фон на Ботевата дейност, както и във връзка с основните идейни движения на XIX в. проф. Унджиев проследи най-характерните особености във възгледите на Ботев.

Животът и делото на Ботев и връзките му с обществения, политическия и културния живот на Румъния бяха обект на изложението на проф. К. Велики. Отношението на Ботев към духовните търсения на неговите съвременници в Румъния, общността с някои тенденции на румънската литература, несъзнателно постигнати под напора на общите исторически условия и перспективи — това са някои от основните моменти в доклада на румънския историк.

С пълнота и професионална задълбоченост се отличаваше изследването на Е. Сюпор върху публицистиката на Ботев. Голям интерес предизвика проучването на Шербан Радулеску-Зонер, научен сътрудник към Музея по история на град Букурещ, върху местата в румънската столица, свързани с пребиваването на поета. Проектираните фотоматериали върнаха участниците в сесията назад към отминалия XIX в. и неговата специфична атмосфера.

Симпозиумът на Букурещкия университет под егидата на НК на ЮНЕСКО бе открит от нейния председател. На неговите топли приветствени думи от българска страна отговори деканът на Факултута по славянски филологии проф. К. Куев. Неведнъж българските патриоти са намирали подслон в Румъния — отбелязва в своето приветствено слово проф. Куев, но от особено значение е гостоприемството на румънската страна от средата на XIX в., когато процесът на емигриране от българските земи се засилва. Историческите връзки между българския и румънския народ спомогат и за сегашното ни сближаване и добросъседски отношения.

Акад. М. Берза подчерта, че Ботев е наш съвременник, независимо че чествуваме стогодишнината от неговата смърт. За да разбереш Ботев, не се нуждаеш от специална историческа култура. Ботев е от ония личности, които преодоляват времето, настоящето им е винаги свързано с бъдещето.

В своя доклад, свързвайки делото на Ботев с многовековното развитие на българската литература, акад. П. Динев набеляза и разгледа в четири насоки делото на Хр. Ботев: 1. Връзката на Ботев с националната традиция. 2. Ботев и неговите предходници — конкретни съставки. 3. Новото, което внася в българската поезия. 4. Естетическата активност на Ботев след неговата смърт.

Проф. Н. Генчев, говорейки върху идеологията на нашия революционер, застъпи идеята, че такова крупно явление в областта на обществената, политическата и естетическата мисъл, каквито са възгледите на Ботев, трябва да се разглежда

на фона на общоевропейските идейни движения, като в това отношение не бива да се подценява ролята на Франция, както и идеите на левия радикализъм и прудонизма. От друга страна, отбелязвайки влиянието на различни учения при формиране идеологията на Ботев, не бива да забравяме, че нашият поет и мислител е едно самотитно явление и има свое самостоятелно място както в историята на общоевропейската мисъл, така и в историята на националната ни култура.

За Христо Ботев — човека, поета и революционера — емоционално и развълнувано говори Олга Стойкович от Университета в Букурещ. С богата аргументация и с изобилен нов фактически материал, с осветляването на редица неизвестни факти се отличаваше докладът на Лаура Фотиаде, която проследи отзвука от делото на Ботев в Румъния. М. Завера разгледа приноса на Ботев в развитието на литературния български език, обърна внимание на историческия момент, в който е създадена поезията и публицистиката на Ботев, значението ѝ за повдигане на общото ниво при изграждането на българския книжовен език, ролята на вътрешната динамика на Ботевия стих и силата на поетичната му мисъл, които подпомагат словесното изграждане на произведенията му. Димитру Завера, говорейки за съдбата на Ботевите четници, проследи основните моменти от подвига на Ботев и неговата чета, както и отзива в Румъния за тях. Деканът на Факултета за славянски езици — д-р доц. Барборика — предизвика интерес сред слушателите със своето изследване „Христо Ботев за Румъния и румънците“. Ст. Захариева говори за отражението на личността и делото на Ботев в българската поезия.

Сесията на българския лекторат в Крайова, състояла се на 12 май с четири научни доклада и съобщения, събранието в Бранла на 18 юни, посветено на славната годишнина и юбилейното издание на стихотворенията и публицистиката на Ботев, подготовено от В. Тулбуре и Л. Фотиаде, книгата на румънския историк д-р Н. Чакир за Христо Ботев и Румъния, кантатата на видния румънски композитор Раду Палади за великия син на българския народ, предаването по румънската телевизия на 12 май, както и редица други инициативи свидетелствуват за дълбокия и траен интерес в румънската страна към живота и делото на видния наш поет и революционер, за дълбоката почит и преклонение пред априлската епопея на българския народ, за здравите корени на българо-румънската дружба.

Йорданка Холевич